

Metodika na postup štátnej správy pri podozrení úhynu včelstiev v dôsledku použitia prípravkov na ochranu rastlín alebo sejby namoreného osiva

1) Ak chovateľ včiel zistí úhyn včelstiev, túto skutočnosť bezodkladne nahlási na

- vecne a miestne príslušnú Regionálnu veterinárnu a potravinovú správu (RVPS) alebo
- Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave (ÚKSÚP) - ak je podozrenie na úhyn v dôsledku aplikácie prípravku na ochranu rastlín

Pozn.: Kontakty na nahlásenie úhynu:

ŠVPS

Nahlásenie úhynu včiel je možné elektronicky na webovom sídle ŠVPS , záložka „Podávanie podnetov, sťažností, petícií a žiadostí o poskytnutie informácií .

Priamy link: <https://www.svps.sk/podania21/index.php?page=podnety&id=2#cv-form>

RVPS

[Kontakty ŠVPS SR, RVPS, ostatné organizácie \(svps.sk\)](#)

ÚKSÚP

e-mail: ochrana@uksup.sk; marcel.kubica@uksup.sk; kristina.dechetova@uksup.sk,
milan.margetin@uksup.sk

tel.: +421 2 59 880 244; +421 907 443 335; +421 918 599 292

V prípade potreby včelár prizve k vyšetrovaniu aj predsedu príslušnej základnej včelárskej organizácie.

V prípade nutnosti:

jan.sukovsky@land.gov.sk; bronislava.skarbova@land.gov.sk

tel.: +421 910 891 060; +421 910 891 079

2) Úradný veterinárny lekár spíše so včelárom „Hlásenie o poškodení včelstiev“ a v súčinnosti s fytoinšpektorom odborne posúdia, či sa môže jednať o úhyn v dôsledku priameho použitia prípravkov na ochranu rastlín, prípadne v dôsledku sejby namoreného osiva, alebo bol úhyn spôsobený inou príčinou. V prípade, že je podozrenie na intoxikáciu včiel prípravkami na ochranu rastlín (či už priamou aplikáciou alebo moreným osivom), odhadnú škodu spôsobenú na včelstvách.

Pozn.: Pri určovaní výšky škody sa musia riadiť aktuálnou verziou dokumentu „Cenník včelstiev, včelárskych pomôcok a potrieb a stanovenie priemernej produkcie včelstiev“, vydaným pre potreby vyčíslenia náhrad za likvidované, alebo poškodené včelstvá a včelárske pomôcky. Cenník vydáva a pravidelne aktualizuje Ústav včelárstva v Liptovskom Hrádku, ktorý organizačne spadá pod Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum (NPPC), cenník je zverejnený na webových stránkach:

http://www.uvc.sk/assets/files/UVc_Cennik-vcelstievapomocok_5_2022.pdf

http://www.vuzv.sk/2022/UVc_Cennik%20vcelstiev%20a%20pomocok_5_2022.pdf

3) Ak vyčíslenie škody na včelstvách presiahne sumu 266,- €, konanie, ktorým vznikla škoda je možné považovať za trestný čin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 zákona č. 300/2005 Z. z. (Trestný zákon) a súčasne je možné za určitých okolností takéto konanie kvalifikovať aj ako trestný čin ohrozenie a poškodenie životného prostredia podľa § 300 Trestného zákona. Konanie osoby páchatela môže spočívať aj v opomenutí svojej povinnosti, ktorá mu vyplýva z určitého právneho predpisu a toto opomenutie spôsobí nepriaznivý následok inej osobe - včelárovi.

4) Poškodený (včelár) na základe potvrdeného podozrenia podá trestné oznámenie podľa §196 zákona č. 301/2005 Z. z. (Trestný poriadok) na najbližšom útvare policajného zboru na bezplatnom t. č. 158 alebo elektronicky na adrese enviropolicia@minv.sk.

5) Fytoinšpektor

- posúdi možnosti úhynu včiel v dôsledku priamej aplikácie prípravkov na ochranu rastlín alebo v dôsledku sejby namoreného osiva a aj na základe posúdenia spektra plodín a ich vegetačného štádia posúdi, či je pravdepodobné, že tieto plodiny boli ošetrované prípravkami na ochranu rastlín v období úhynu včiel
- identifikuje plochy, na ktorých mohol byť prípravok aplikovaný alebo vysiate namorené osivo
- identifikuje poľnohospodársky podnik a vykoná v ňom kontrolu najmä
 - ✚ evidencie o používaní prípravkov na ochranu rastlín, vrátane použitia namoreného osiva (treba preveriť akým prípravkom s akou účinnou látkou bolo osivo morené
 - ✚ dokladov o pôvode moreného osiva, informácie o prípravku na ochranu rastlín (vrátane účinnej látky), ktorým bolo osivo namorené,
 - ✚ prázdnych obalov z použitých prípravkov na ochranu rastlín
 - ✚ podmienok aplikácie prípravkov na ochranu rastlín

6) Odber úradných vzoriek pre potreby vyšetrovania na pokyn príslušníka policajného zboru úradne odoberú pracovníci RVPS a ÚKSÚP, aj keď nie je ešte rozhodnuté čo sa bude analyzovať. Je potrebné mať odobrané všetky relevantné vzorky s ich presným popisom. Odoberajú sa hlavne úradné vzorky

- ✚ uhynutých včiel a plodový plást

✚ rastlín, príp. pôdy, osiva a

✚ ďalšieho biologického materiálu podľa odborného posúdenia, napr. perga

Pozn.: Konanie, ktorým vznikla včelárom škoda na včelstvách, musí byť protiprávne a musí byť poškodeným preukázané rovnako ako vznik škody a príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti ako príčinou vzniku škody a škodou a jej rozsahom ako následkom týchto príčin. Keďže pre účely trestného konania ide o odbornú otázku, je nevyhnutné zabezpečiť odborné posúdenie fyzickou alebo právnickou osobou, ktorá disponuje potrebnými odbornými vedomosťami alebo kvalifikáciou. Pre prípad posúdenia, či škoda vznikla v dôsledku použitia prípravkov na ochranu rastlín, je potrebné odobratie úradných vzoriek rastlín, príp. pôdy a uhynutých včiel, prípadne ďalšieho biologického materiálu.

7) Fytoinšpektor na základe získaných informácií indikuje možné rezíduá pesticídnych látok, ktoré by mohli byť príčinou intoxikácie a uvedie ich k popisu odobraných vzoriek. Odobraté vzorky sú príslušníkom policajného zboru alebo úradným veterinárnym lekárom alebo fytoinšpektorom následne odoslané na vyšetrenie na

✚ **prítomnosť rezíduí pesticídov** do laboratória Veterinárneho a potravinového ústavu v Bratislave

✚ **choroby včiel** do laboratória Veterinárneho a potravinového ústavu v Dolnom Kubíne

Pozn: Úhrada nákladov na analýzu odobraných úradných vzoriek je možná cez intervencie v oblasti včelárstva podľa § 10 nariadenia vlády SR č. 10/2023 Z. z.. Ak sa potvrdí vina pestovateľa, tento bude v zmysle trestného poriadku a podaného trestného oznámenia povinný náklady uhradiť.

8) Kópiu "Hlásenia o poškodení včelstiev" pošle úradný veterinárny lekár v elektronickej podobe na mail vcela.hradok@nppc.sk

9) V prípade potreby sa podrobnosti vyšetrovania konzultujú s Ústavom včelárstva v Liptovskom Hrádku (Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum) vcela.hradok@nppc.sk

Vybrané citácie z Trestného zákona

§ 124 (Škoda)

(1) Ujma na majetku alebo reálny úbytok na majetku alebo na právach poškodeného alebo jeho iná ujma, ktorá je v príčinnej súvislosti s trestným činom, bez ohľadu na to, či ide o škodu na veci alebo na právach. Škodou sa na účely tohto zákona rozumie aj získanie prospechu v príčinnej súvislosti s trestným činom.

(2) Škodou sa rozumie v zmysle odseku 1 aj ujma na zisku, na ktorý by poškodený inak vzhľadom na okolnosti a svoje pomery mal nárok alebo ktorý by mohol odôvodnene dosiahnuť.

(3) Pri trestných činoch proti životnému prostrediu sa škodou rozumie súhrn ekologickej ujmy a majetkovej škody, pričom majetková škoda v sebe zahrnuje aj náklady na uvedenie životného prostredia do predošlého stavu. Pri trestnom čine neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 rozsahom činu sa rozumie cena, za ktorú sa odpad v čase a v mieste zistenia činu obvykle zbiera, prepravuje, vyváža, dováža, zhodnocuje, zneškodňuje alebo ukladá, a cena za odstránenie odpadu z miesta, ktoré na jeho uloženie nie je určené.

§ 125 (Rozsah škody)

(1) **Škodou malou** sa rozumie škoda prevyšujúca sumu **266 eur**.

Škodou väčšou sa rozumie suma dosahujúca najmenej desaťnásobok takej sumy.

Značnou škodou sa rozumie suma dosahujúca najmenej stonásobok takej sumy.

Škodou veľkého rozsahu sa rozumie suma dosahujúca najmenej päťstonásobok takej sumy.

Tieto hľadiská sa použijú rovnako na určenie výšky prospechu, hodnoty veci a rozsahu činu.

§ 245 (Poškodzovanie cudzej veci)

(1) Kto zničí, poškodí alebo urobí neupotrebitelnou cudziu vec a spôsobí tak na cudzom majetku **malú škodu**, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) a spôsobí ním **väčšiu škodu**, alebo

b) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) a spôsobí ním **značnú škodu**,

b) na veci, ktorá požíva ochranu podľa osobitného predpisu, alebo

c) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na sedem rokov až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin

uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním **škodu veľkého rozsahu**, alebo
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 300 (Ohrozenie a poškodenie životného prostredia)

(1) Kto úmyselne vydá životné prostredie do nebezpečenstva vzniku malej škody tým, že poruší všeobecne záväzné právne predpisy o ochrane životného prostredia alebo o ochrane prírodných zdrojov vrátane prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd a hospodárení s nimi, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa potrestá, kto v chránenom území neoprávnene postaví stavbu.

(3) Rovnako ako v odseku 2 sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) závažnejším spôsobom konania, alebo

b) v chránenom území vrátane ochranného pásma prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd.

(4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním na životnom prostredí značnú škodu.

(5) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním na životnom prostredí škodu veľkého rozsahu.

§ 301

(1) Kto z nedbanlivosti vydá životné prostredie do nebezpečenstva vzniku väčšej škody tým, že poruší všeobecne záväzné právne predpisy o ochrane životného prostredia alebo o ochrane prírodných zdrojov vrátane prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd a hospodárení s nimi, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody až na tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 v chránenom území vrátane ochranného pásma prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd.

(3) Rovnako ako v odseku 2 sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu.

§ 307 (Šírenie nákazlivej choroby zvierat a rastlín)

(1) Kto, čo aj z nedbanlivosti, spôsobí nebezpečenstvo zavlečenia alebo rozšírenia nákazlivej

choroby domácich alebo hospodársky dôležitých zvierat, potrestá sa odňatím slobody až a jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) a spôsobí ním rozšírenie takej choroby, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.

§ 308 (Šírenie nákazlivej choroby zvierat a rastlín)

(1) Kto, čo aj z nedbanlivosti, spôsobí nebezpečenstvo zavlečenia alebo rozšírenia nákazlivej choroby alebo škodcu úžitkových rastlín, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až na tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí rozšírenie takej choroby alebo škodcu, alebo
- b) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.